

Zanyariyên giştî ser vaksînlêdana Kovîd-19 bi vaksîneke mRNA (Pfizer/BioNTech, Moderna)

Gelo vaksînlêdan bibandor û ewle ye?

Bikaranîna her vaksîne li Swîsê pêdivî bi destûr heye. Bo vê armancê, divê ew xwedana mercên bilind ên ewlebûn, bibandorbûn û kalîteyê be.

Dezgeha Swîsê bo Berhemên Dermanî, Swissmedic, [vaskînen mRNA dijî Kovîd-19](#) bi başî test û erê kirine. [Ew ewle û bibandor in](#). Çend deh hezar kesan di ceribandinan de vaksîn li xwe dane. Ew bo kesên temenmez û bi nexweşiyên demdirêj jî ewle û bibandir in.

Ji dema ku wan ew pejirandine, çend milyard mirov bi van vaksînan hatine derzîkirin. Pispore hîn jî ser ewlebûn û bibandorbûna vaksînan çavdêriyê dikin. Divê bi zelalî sûdên vaksîne ji metirsiyên wê pirtir bin. Tenê wê demê ye ku ev vaksîn li Swîsê tewsiye dibe.

Li çawan dikarin derziyê li xwe bidim?

Hikûmeta federal stratejiyê derzîlêdanê û tewsiyeyên derzîlêdanê çêkiriye. Ji bo ku hûn bizanibin hûn li ku derê dikarin vaksîn lêden serdana malpera an infoline ya kantona xwe (www.foph-coronavirus.ch/cantons) bikin. Yan jî ji bijîşk, dermansaz yan dermanfiroşê xwe xwe bipirsîn.

Vaksînlêdan ji kê re tê pêşniyar kirin?

Em vaksînlêdana li dijî Covid 19 bi vaksîneke mRNA ji [hemî kesên 12 salî û mezintir](#) re pêşniyar dikin.

Ev pêşniyar bi taybetî ji bo mirovên jêrîn e:

- Kesên ku bi taybetî di xetera koronavîrûs de ne (kesên bi nexweşiyek kronîk, mirovên 65 salî û mezintir, û jinên ducan);
- Kesên ku di hawirdora taybet û pîşeyî de bi wan re di têkiliyek nêzik de ne.

Ji bo zarokên 5 heta 11 salî, em derziya Pfizer/BioNTech derziya zaroktiyê tewsiye dikin (li belavoka "[Lêdana vaksîna Kovîd 19 ji bo zarokên 5 heta 11 salî](#)" binêre).

Divê kî derziyê li xwe nedin?

Em li kesên jêrê tewsiye nakin vaksîna mRNA ya Kovîd-19 li xwe bidin:

- Kesên ku alerjiya wan a giran li her cure pêkhatiya vaksînan, bi taybet polyethylene glycol (PEG), erê bûye an tromethamine (TRIS) piştrast bûye. Ji kerema xwe ji bo şewirdariyê bi pisporekî alerjiyê re şewir bikin.
- Zarok û nûciwanên jêrî 5 saletiyê. Heya vê gavê, ser derzîlêdana vî emr û temenî agahiyên têr û bes tunene.

[Ji kerema xwe bizanin](#): Gelo taya we zêde ye? Gelo hûn nexweş in û xwe nerihet hîs dikin? Eger wisan bin, wextê derzîlêdana xwe bi paş ve biavêjin. Gelo hûn li benda encama testa Kovîd-19 ne? Yan gelo hûn li rewşa cudabûnê yan kerentîneyê de ne? Eger wisan in, niha derziyê li xwe nedin. Di zûtirîn wextê de xwe vaksîn bikin.

Eger ez ducan bim an bixwazim ducan bibim, divê çi bikim?

Ma tu plan dikî ku ducan bibî? Eger wisa ye, di zûtirîn dem de vaksîne lêde. Ma tu niha ducanî yî û berî ku tu ducanî bibî vaksîne lê nedaye? Eger wisa ye, em vaksînlêdanê piştî 12 hefteyên ducaniyê pêşniyar dikin (ku tê wateya ji meha sêyemîn a ducaniyê û pê de). Lê, vaksînlêdan di dema ducaniyê de zûtir jî gengaz e.

Eger tu ducan î an plan dikî ku ducan bibî û di derbarê vaksînlêdanê de pirsên te hene, bi pêşkêşvanê lînihêrîna tenduristiya xwe an mamanê xwe re pipeyive.

Vaksînlêdan çawan tê kirin?

Ew dê li fêza milê we derziyê lêdin. Piştî vaksînlêdana yekem, hûn ê 15 deqîqeyan ji bo çavdêriyê li navenda vaksînlêdanê bimînin.

Çend wext carekê pêwîst e derziyê li xwe bidim?

Bi gelemperî du caran derziyê li xwe didin. Hûn dikarin çar hefteyan piştî vaksîna yekem, derziyacaran duyem li xwe bidin. Her du caran derziyê li xwe bidin. Tenê wê demê ye ku hûn dê heya ku mimkin, baş parastî bin.

Eger hûn berê bi awayê erêbûyî tûşî koronavayrusê bûbin, tenê pêwîst e bi vaksîna mRNA carekê derziyê li xwe bidin.

Bo kesên ku pergala wan a ewlebûnê bi taybet ziyanbar e awarte heye; ji bijîşkê xwe bipirsîn.

Ji bo kesên 12 salî û mezintir, vaksînlêdanê zêde ji 4 mehan piştî temamkirina vaksînlêdana bingehîntê pêşniyarkirin. (li belavokê binêrin «[Vaksîna xurtkirinê bi vaksîne mRNA](#)»).

Vaksînlêdan çawan min diparêze?

Bedena xwe parastina dijî Kovîd-19 çêdike.

Ev piştî derzîlêdana cara duyem heya hefteyekî yan du hefteyan dikişîne. Rîska tuşbûna we bi Kovîd-19-ya giran pir kêmtir dibe. Lê, piştî vaksînlêdanê hûn pir baş ji tûşbûna giran têne parastin. Metirsiya tûşbûna Kovîd-19 gelekî kêmtir dibe. Li gor zanebûna niha, vaksîna mRNA dijî cureyên vayrusên berê yê naskirî jî diparêze.

[Girîng e em vîya bizanin](#): Tiştêkî bi navê parastina temam tune. Hin kes renga bi Kovîd-19 bikevin. Lê, bi lêdana derziyê, şansê wan gelek e ku bi giranî nexweş nekevin. Ji ber vê yekê, heke nîşanên we yê Kovîd-19 hene tavilê test bidin.

Hûn dikarin zanyariyên berfireh ser çawan bandordanîna vaksîne li vê malperê bibînin www.foph-coronavirus.ch/mrna

Vaksîn dê heya kingê min biparêze?

Vaksînen mRNA gelekî baş hemberî nexweşiya giran a kovîd-19 ya digel razandina li nexweşxaneyê parastinê dike.

Ev parastina derzîlêdanê hemberî nexweşiya giran dikare hinekî anegorî cureyê vayrusê û bi taybetî di mirovên pîr de, kêr bike. Parastina hemberî nexweşiyêke sivik û hem jî hemberî veguheztina vayrusê di hemî kesan de zûtir û bihêztir kêr dibe. Em ji bo hemû kesên 12 salî û mezintir lêdana derziya xurtkirinê tewsiye dikin, ku 4 mehan piştî derzîlêdana tevahî dest pê bike. Lêdana derziya xurtkirinê parastina dijî Kovîd-19 zêde û dirêj dike (binêrin li belavoka "*belavoka vaksîna xurtkirinê*").

Gelo dibe ji ber vaksînê bi Kovîd-19 bikevim?

Na. Hûn dê ji ber vaksînê bi Kovîd-19 nekevin.
Di vaksînê de koronavayrus tuneve.

Eger ez berê bi koronavayrusê ketibim, gelo divê derziyê li xwe bidim?

Eger hûn berê tûşî koronavayrusê bûne, xwe vaksînkirin fikereke gelekî baş jî ye. Piştî tûşbûnê, hûn bi gelemperî ji bo demekê ji tûşbûna dubare têne parastin. Heya kengî, nayê zanîn. Ji ber vê yekê em vaksînlêdanê pêşniyar dikin da ku hûn çêtir û ji bo demek dirêjtir werin parastin. Ji çar hefteyan piştî erêbûna tûşbûna koronavayrusê, gelek caran dozek bo ewlebûna bingehîn têr dike.. Cara duyem a derzîlêdanê dikare neyê kirin.

Gelo tu dûhatên wê hene?

Di her derzîlêdanê de dibe ku bandorên kêlekê hebin. Pir caran ew sivik û nerm in û zû derbas dibin. Pir kêr caran, bandorên neyînî yê giran hene. Wek mînak, hin kesan yekser piştî derzîlêdana Kovîd-19 bi derziya mRNA re bertekeke alerjîk a giran dîtin. Di rewşên pir kêr de, îltîhaba masûlkeya dil an perîkardyûmê di nav 14 rojan de piştî derzîlêdanê hat dîtin, ku bi gelemperî sivik bû û dikare baş were dermankirin. Di kesên di bin 30 salî de, piştî derzîlêdana bi derziya Moderna, îltîhabên wiha pirtir tîn dîtin. Ji ber vê yekê, derzîlêdana bi Pfizer/BioNTech ji bo kesên ji 30 salî kêmtir tê tewsiyekirin. Xalên jêrîn ji bo her du derziyan jî derbas dibin: Feydeyên derzîlêdana Kovîd-19 ji xetereyên muhtemel pirtir in, hetanî di ciwanan de. Îltîhaba masûlkeyên dil an perîkardyûmê jî piştî tûşbûna bi koronavayrusê çêdibe.

Dûhatên ihtimalî çi ne?

- Dewsa derziyê ser milê we sor dibe, diêşe yan diwerime.
- Headache
- Zêde westîbûn
- Masûlke û êşa kirrîrokan
- Nîşaneyên giştî wekî sarbûn, hîs hebûna tayê yan hebûna taya sivik

Piştî lêdana derziyê ev dûhat bi gelemperî rûdidin. Ew nîşan didin ku beden dijî nexweşiyê parastinê çêdike. Loma, ew di formeke nerm de, nîşaneyên baş jî ne.

Eger bertekeke alerjîk hebe, wek mînak zêde xwêdan, sorbûn, xurîn yan kêmbûna nefesê hema piştî lêdana derziyê rûdidin. Nîşaneyên tîpîk ên myokardiyal êşa sîngê, bêhçikîn û diltepin

in. Eger ev nîşane di we de hebin, demildestbi bijîşkê xwe re pêwendiyê çêbikin.

Dûhat heya kingê dikişînin?

Dûhat bi gelemperî piştî çend rojan temam dibin. Gelo piştî hefteyekê hîn jî dûhatên we hene? Gelo ew xirabtir dibin? Yan gelo hûn negîran in?

Ege wisan bin, bi bijîşkê xwe yan pisporê muqatebûna tenduristiyê re biaxivin.

Min derzî li xwe daye. Gelo ez dikarim kesên din bi koronavayrusê bixim?

Piştî vaksînlêdana temam û derziya xurtkirinê, ihtîmala ku hûn ê tûşî koronavîrûs bibin gelekî kêr dibe, û her weha xetera veguheztinê jî kêr dibe. Lê, vaksîn 100% parastinê nake û di dirêjjiya demê de jî parastinê kêr dibe. Bandora parastinê û leza kêmbûna wê dikare anegorî cureyê vayrusê guherbar be. Ji kerema xwe bizanin: Şopandina rêzikên paqijî û reftarê û mercên lêdana devpêçê li her dera pêwîst bidomînin.

Kî diravê lêdana vaksînê dide?

Vaksînlêdan bo we belaş e. Şirketa tenduristiyê beşek ji diravê vaksînê dide. Hikûmeta federal û kanton bermaya diravê din didin.

Gelo lêdana vaksînê bi dilxwazî ye?

Erê. Lêdana vaksînê li Swîsê bi dilxwazî ye.

Li ku dikarim zanyariyên pirtir peyda bikim?

Hûn dikarin bo zanyariyên pirtir ser vaksînlêdana Kovîd-19 serdana malpera BAG bikin:

www.foph-coronavirus.ch/vaccination

Yan ji bijîşkê xwe bipirsin.

Yan ji dermanfiroşiya xwe.

